

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ВНЗ В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАДАЧ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Автор доводить, що використання інтерактивних технологій в навчальному процесі ВНЗ збагачує професійну компетенцію випускника та наближає її до європейських стандартів. В статті розглянуті напрями використання інтерактивних технологій в сучасній освіті.

Interactive methods stimulate structural and critical thinking; develop communicative abilities and skills for opening students' creative possibilities.

Постановка проблеми. Початок XXI століття позначився в історичному ракурсі планетарними змінами. Про цей факт яскраво свідчить міжцивілізаційні зрушення, що наприкінці XX століття розбурхали соціальний світ та призвели до зміни загальних принципів життя: зміну принципу індустріальної цивілізації та принципи інформаційної, головною рушійною силою в якому є інтелект, тобто така сутнісна сила людини, як розум. Питання щодо ролі розуму в житті – не просто інтелектуальна проблема. В умовах глобальних зламів еволюційного розвитку розум людини виступає як соціальна сила, що має утримати нас від фатальних дій. А це означає, що сфера освіти зробила крок назустріч глобальним трансформаціям, а саме:

- фактологічна парадигма професійної освіти поступається місцем методологічній парадигмі;
- політехнічна освіта перетворюється на особистісно-орієнтовану освіту;

- змінюється конфігурація навчально-виховного процесу, бо комп'ютерна мережа стає повноправним елементом педагогічного процесу [1, с.57].

Всепроникність і змішуваність глобалізаційних процесів, стрімке оновлення знань висувають перед системою освіти, як вимогу, відтворення ресурсів для економіки, так і формування людини здатної постійно вчитися, самовдосконалюватися, творчо сприймати нову інформацію та нести відповідальність за власні рішення. Особливу актуальність ці питання набули в зв'язку з включенням вищої освіти України у Болонський процес.

Мета даної статті – розкрити особливості використання інтерактивних технологій у навчальну діяльність ВНЗ в контексті Болонського процесу.

Виклад основного матеріалу. Згідно принципами Болонського процесу, євроінтеграція спрямована на консолідацію зусиль науковців та освітян для істотного підвищення рівня, а на його основі конкурентоспроможності європейської науки й освіти, а відтак їхньої ролі в подальшому розвитку та зміцненні стабільних, мирних і демократичних суспільств. Згідно з “Національною доктриною розвитку освіти”, розбудова національної системи освіти зорієнтована на сучасні європейські стандарти, які репрезентують такі риси європейської освіти, як багаторівневність і безперервність, доступність, ефективність, якість. Таким чином, провідною метою сучасної державної політики в сфері освіти є процеси, пов'язані з набуттям найновіших знань і вихованням соціально-активної людини, що дасть можливість підвищити інтелектуальний потенціал населення в цілому, його спроможність цілеспрямовано розвивати поряд з економікою, політичну, правову, моральну культуру. В умовах глобалізації та переходу суспільства до нових технологічних можливостей, при умові зменшення невідтворюваних енергетичних ресурсів, постає необхідність у розвитку творчих можливостей людини з одного боку, та відбувається нівелювання людської особистості, з іншого боку. Ці складні проблеми сучасного світу має вирішувати освіта. Освіта має спрямовуватись на новий розвиток

людської особистості та збільшення поваги до прав людини й основних свобод [2, с.39].

Основним принципом європейської, а значить, і української освіти залишається принцип гуманізму. Його значущість у розвитку освіти засвідчує те, що ХХІ століття ЮНЕСКО проголосило століттям освіти, а ООН – століттям людини. Гуманізм початку нового тисячоліття світове співтовариство пов'язує з освіченістю людини, компетентністю, здатністю до саморозвитку особистості, реалізації її здібностей. Цей морально-етичний імператив був сформульований І.Кантом та озвучується як “людина – мета в собі”. Повернення в сфері освіти до цінностей гуманізму на цивілізаційній основі передбачає докорінний перегляд соціальних пріоритетів: домінування інтелектуальної, творчої праці над механічною; використання наукових здобутків для значного підвищення рівня освіти; перетворення процесу набуття освіти в безперервний процес самовдосконалення, що супроводжує людину все життя, забезпечує постійне оновлення її знань та умінь.

Основу та зміст інноваційних освітніх процесів становить інноваційна діяльність, сутність котрої полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень у традиційну систему. Прагнення постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних раніше педагогічних технологій. Найбільш результативними є технології, спрямовані на створення суб'єктно-суб'єктних стосунків між викладачем і студентами, залучення їх до активної комунікативної взаємодії, встановлення атмосфери взаємоповаги, довіри та відповідальності. Технології, котрі надають навчальному процесу діалогічного характеру, відносяться до класу інтерактивних.

Інтерактивність освіти сприяє формуванню предметних умінь і навичок, виробленню життєвих цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, розвитку комунікативних якостей особистості. Така технологія, як стверджують дослідники, передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем

на основі аналізу відповідної навчальної ситуації і виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Тому під час такого навчання студенти вчаться демократично спілкуватися з іншими людьми, критично й творчо мислити, приймати обґрунтовані рішення. В цих випадках до роботи залучаються всі учасники процесу, які працюють у групах в облаштованому класі за підготовленим заздалегідь викладачем матеріалом, із дотриманням процедури та регламенту, в атмосфері довіри. Інтерактивне навчання змінює звичні ілюструючі форми на діалогічні, що ґрунтуються на взаємодії та взаєморозумінні. Враховуючи вищесказане, можна відзначити такі методичні особливості організації інтерактивного навчання: застосування проблемних ситуацій та формулювань, відповідна організація навчального простору, що сприяє діалогу, мотиваційне забезпечення спільної діяльності, дотримання правил навчального співробітництва, використання комунікативних методів і прийомів, оптимізація системи оцінювання процесу та результатів спільної діяльності, розвиток навичок самоаналізу та самоконтролю індивідуальної та групової діяльності.

За О.І. Пометун, суть інтерактивного навчання полягає в тому, що “навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів, студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де студент і викладач є рівноправними суб’єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють” [3,с.262].

У сучасному розумінні для інтерактивного навчання характерні такі риси:

- двобічний характер;
- спільна діяльність викладача та студентів;
- керівництво процесу викладачем;
- спеціальна організація та різноманітність форм;
- цілісність та єдність;

- мотивація та зв'язок з реальним життям;

Головною метою інтерактивного навчання є підготовка особистості до реального життя, формування громадянської позиції, перехід від особистості студента, що самоідентифікується, до особистості, яка самореалізується. Інтерактивні технології стимулюють потребу студента в реалізації свого потенціалу. Використання ІТ дозволяє значно збільшити відсоток засвоєння інформації; навчання орієнтоване, на відміну від традиційного, не тільки на засвоєння знань, а й на розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання.

Всі технології інтерактивного навчання потребують напруженої розумової роботи студента та його власної активної участі в здобутті знань. Активність студента, в свою чергу, призводить до глибокого засвоєння знань та вмінь їх використовувати на практиці.

Суть інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається. Це спів-навчання(колективне, кооперативне навчання, навчання в співпраці), у котрому і викладач і студенти є суб'єктами. Викладач виступає лише в ролі організатора процесу навчання, лідера групи студентів. ІТ найбільше відповідають особистісно зорієнтованому підходу до навчання. В процесі застосування інтерактивних технологій, як правило, моделюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми для спільного вирішення, застосовуються рольові ігри, Тому ІТ найбільше сприяють формуванню в учнів умінь і навичок, виробленню особистих цінностей, створюють атмосферу співробітництва, творчої взаємодії в навчанні [4,с.5-6].

- Інтерактивні технології дають можливість забезпечити глибину вивчення змісту. Студенти засвоюють усі рівні пізнання(знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез. оцінку).

- Змінюється роль студентів. Вона активна: студенти приймають важливі рішення щодо процесу навчання.

- Значно підвищується роль особистості педагога. Педагог більше розкривається перед учнями, виступає як лідер, організатор.

Як правило, сучасна система навчання вимагає від викладача охоплення великого обсягу інформації, вона орієнтована на рівні “знання” й “розуміння”. Це підштовхує педагога на використання в основному пасивних методів навчання. В середньовіччі використання пасивних методик було виправдане. Вчитель мав можливість передати весь обсяг відомої на той час інформації з будь-якого предмета своєму учневі. У сучасному світі ситуація кардинально змінилася. Неможливо одній людині знати все, навіть у вузькій царині знань. До того ж численні факти містяться в пам’яті комп’ютера. Студенти ж повинні мати цілком інші навички: думати, розуміти суть речей, осмислювати ідеї та концепції і вже на основі цього вміти шукати потрібну інформацію, трактувати її та застосовувати в конкретних умовах, формулювати й відстоювати особисту думку. Саме цьому сприяють інтерактивні технології.

Сутність інтерактивних методів навчання полягає в синтезі інтелектуальних, емоційних і практичних сфер особистості в діяльнісному процесі, завдяки яким студент має змогу повністю реалізувати себе в тій чи іншій ситуації, активно й експресивно виразити власне ставлення щодо вирішення актуального завдання, проявити ініціативу у втіленні власного задуму, ідеї.

При виборі інтерактивних методик навчання ми враховуємо той факт, що знання, отримані дорослою людиною, набувають цінності тоді, коли допомагають у вирішенні реальних життєвих і професійних проблем, сприяють особистісному самовизначенню та самореалізації людини. І тому, працюючи зі студентами, ми вимушені враховувати індивідуальний мовний досвід студентів, їх вік, освітні та життєві потреби, індивідуальні особливості.

можливість змінювати форми діяльності, переключати увагу на основні питання.

Впровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес ВНЗ забезпечить позитивні результати та високий рівень професійної підготовки фахівця та дозволять на новому рівні сприймати, знаходити,

передавати та опрацьовувати необхідну інформацію. Саме ці технології навчання відкривають можливості для розвитку творчого потенціалу студентів, сприяють підвищенню зацікавленості певним предметом, забезпечують різнобічний розвиток особистості.

Висновок. Таким чином, внаслідок повної відповідності до Болонської декларації, інтерактивне навчання повинно зайняти одне з головних місць у навчальному процесі ВНЗ.

Література:

1. Бех В. На шляху до європейського простору вищої освіти // Пам'ять століть. – 2005. - №2. - С. 57-62.
2. Организация Объединенных Наций: официальные отчеты первой части третьей сессии Генеральной Ассамблеи – А/810. С. 39-42.
3. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем майстром / Упор.: Андреева В.М., Григораш В.В. – Х.: Вид. група “Основа”, 2006.-352с.
4. Сучасні шкільні технології. Ч.2/ Упор. І.Рожнятовська, В.Зоц.-2-ге вид. К.: Ред. загальнопед. газ., 2005.-128с.